

INFÖR DE FÖRESTÅENDE MARINARKEOLOGISKA UNDERSÖKNINGARNA AV
K R O N A N 1984.

1984 års marinarkeologiska undersökningar av vraket efter regalskeppet KRONAN står nu inför dörren. Det är fjärde året i rad som läns museet bedriver undersökningarna på vrakplatsen. De gångna årens undersökningar har resulterat i att c:a 4-5 % av det centrala vrakområdets yta är undersökt. Om man beräknar andelen av den totala fyndmassan som grävts ut, torde procenttalet vara lägre än 4 % ! Omkring 5000 föremål har bärgats från vrakområdet, huvudsakligen fartygsutrustning, gemensamma bruksföremål och personliga tillhörigheter. Den senare fyndkategorin är företrädesvis av högreståndskaraktär, vilket har sin orsak i att utgrävningsområdet till större delen varit förlagt till vrakets akterparti där officerarnas kvarter var inrymda. En framtida utvidgad undersökning kommer med största sannolikhet att uppvisa ett än mer blandat fyndmaterial, vilket återger ett socialt och etnologiskt tvärsnitt av det dåtida samhället.

I och med fjolårets undersökningar slutfördes det primära dokumentationsarbetet av vrakplatsen. Det centrala vrakområdet minimerades till 50x40 m och begränsas i periferin av klart synliga konstruktioner. 30 st kods signaler, utformade till ett kors med en bokstavs och sifferkombination, mättes in och placerades ut i ett rätvinkligt rutsystem. Koordinatsystemet skall ligga till grund för inmätning av föremål och konstruktioner samt vara behjälpligt vid fotograferings arbeten. När det inledande mätarbetet slutförts, genomfördes en mosaikfotografering på fri hand av vrakplatsen. Resultatet av dokumentations

Utgrävningsområdet i Kronans akterparti

Dykare vid ett av KRONANS bogankare i vrakområdets sö del
Lossbrutet parti av skrovet i bakgrunden.

Foto: KLM

arbetet finns redovisat i 1983 års rapport över Kronan undersökningarna. Resterande delen av fjolårets undersökningsverksamhet syftade till en fortsatt utgrävning runt vrakplatsen för att fastställa föremålsförekomst och bevarade konstruktioner.

Syftet med 1984 års undersökningar är:

- * att göra en omfattande avsökning av den centrala vrakplatsens omgivningar
- * att fortsätta utgrävningsarbetet på skilda delar av vrakplatsen.
- * att utprova marinarkeologisk teknik och metod
- * att knyta kontakter och utbyta kunskaper och erfarenheter

Årets verksamhet i fält inleds i slutet av maj, då läns museet i samarbete med kustbevakningen lokaliserar vrakplatsen och bojar ut densamma. Samtidigt kommer ankrings och förhållningsmöjligheterna att ses över. Detta med anledning av årets utökade schaktområde. Vecka 22-24 fortsätter arbetet i området med ett omfattande ockulärt avsökningsarbete medelst dykare, av vrakplatsens omgivningar. Arbetet sker i samarbete med dykarklubben Kalmarsund. Avsökningarna kommer att ske efter ett visst system, där dykaren simmar fram i stråk i utbojade avsökningsrutor. Syftet med detta arbete är att lokalisera och dokumentera spridda vrakrester härrörande från det starkt nedbrutna vraket. Arbetet ingår också som ett led i projektets ambition att via avsökningsarbetet slussa in sportdykare i själva utgrävningsarbetet. Dykpersonal får på detta sätt bekanta sig med den speciella dykmiljö och de stora krav på

Dykare i arbete intill KRONANS styrbords-
garnering.

Foto: KLM

dyksskicklighet och samarbetsförmåga som ställs vid en undersökning av det här slaget.

Samtidigt med avsökningsarbetet kommer schakt att tas upp runt vrakplatsen. En satsning på förbättrad utgrävningsteknik har under vintern gjorts, som denna sommar kommer att utprovas under den inledande utgrävningsperioden. Årets utgrävningsområden kommer att förläggas till babords skeppssida, området akter om akterpartiet samt till vrakplatsens sörligaste del. Syftet blir att fastställa föremålsförekomst samt bevarade konstruktioner i bottensedimenten. Nödvändigt är också att på dessa ställen klarlägga vakets utbredning i djupled, för att närmare bestämma fyndmassans omfattning.

Midssommarveckan avbryts undersökningen tillfälligt. En summering av de erfarenheter som gjorts och en mindre utvärdering av dessa kommer att göras. Första veckan i juli återupptas undersökningsarbetet igen, nu i samarbete med ett norskt sportdykarlag med marinarkeologisk erfarenhet. Stommen i gruppen utgörs av deltagare ur fjolårets "norgelag". Under denna tvåveckors period skall utgrävningsarbetet fortsätta. Vid periodens slut avlöses norrmännen av ett internordiskt dykarlag som även de kommer att jobba i två veckor. Bakgrunden till denna blandade grupp är den inbjudan som gick ut från läns museet till marinarkeologiska institutioner i Sverige, Danmark, Finland och Norge i vintras. Där inbjöds 2-3 personer från respektive land att under två veckor delta i undersökningarna. Varje land skall ha dels en antikvarisk kunnig representant, dels en företrädare för sportdykarorganisationens marinarkeologiska avdel-

ning i landet. Syftet med detta initiativ är att bredda verksamheten samt att sprida och inhämta kunskaper och erfarenheter utöver våra gränser. Förhoppningsvis knyts värdefulla kontakter med våra grannländer vilket bör syfta till ett fruktbart framtida samarbete inom ämnesområdet. Initiativet är en viktig konkretisering av Kronanprojektets målsättning.

Sista perioden i 1984 års fältundersökning genomförs de två första veckorna i augusti, då i samarbete med upptäckarteamet Mare Balticum. Undersökningsarbetet fortsätter under denna period i enlighet med den fastslagna målsättningen, d v s utgrävning för att fastsälla utbredning och förekomst av föremål och konstruktioner samt kontinuerlig dokumentation av de undersökta områdena.

Den sammanlagda tiden för fältarbetet på Kronans vrakplats uppgår under 1984 till 10 veckor. Detta är en ökning i tid på 4 veckor från 1983. Trots detta innebär ökningen i tid inga större extra kostnader för projektet. Arbetskraften är till övervägande del ideell, vilket är en förutsättning för projektets fortlevnad.

Vår förhoppning är att 1984 års Kronanundersökning skall ge oss ytterligare viktig information beträffande vrakets bevarandestatus, samt att målsättningen att utprova metod och teknik och knyta kontakter med personer och institutioner inom det marinarkeologiska ämnesområdet leder till ett fruktbart resultat.

som inte gynnar bara Kronanprojektet utan svensk marinarkeologi i helhet.

LARS EINARSSON

Kalmar läns museum

Dykare sittande på Kronans akter

Foto : KLM